

ПОЛИТИКА

U svetu aktuelan rad od kuće, u Srbiji i dalje u povoju

<http://www.politika.rs/sr/clanak/473842/U-svetu-aktuelan-rad-od-kuce-u-Srbiji-i-dalje-u-povoju>

Prema procenama sindikata kod nas oko 100.000 zaposlenih radi onlajn. – U Nemačkoj čak tri četvrtine svih radnika posao obavlja iz svojih domova

Vlada u Berlinu zatražila je nedavno od kompanija u Nemačkoj da omoguće zaposlenima rad od kuće gde god je to moguće. U toj zemlji EU četvrtina svih zaposlenih obavlja radne zadatke upravo iz svojih domova, a kako sada stvari stoje, broj angažovanih na taj način biće i dalje u porastu. U Mađarskoj, trećina zaposlenih sve vreme radi onlajn, a tri četvrtine anketiranih izjasnilo se da bi želeli da tako i ostane bar jedan dan u nedelji.

U Francuskoj, zemlji u kojoj su nestandardni oblici rada uređeni na zavidnom nivou, otišlo se korak dalje. Tamošnja ministarka za rad Elizabet Born izjavila je pre nekoliko dana da je sada najvažnije da kompanije pojačaju onlajn rad, kako bi se izbeglo novo zaključavanje, sve u cilju borbe protiv širenja kovida 19.

Rojters je preneo da Bornova baš ovih dana planira da se sastane sa predstavnicima iz sektora bankarstva, osiguranja i inženjeringa, a da će tema biti onlajn rad. Kod nas se o tom pitanju niko zvanično ne izjašnjava, iako neprestano raste broj obolelih od korone. Trenutno je na snazi vodič za bezbedan rad od kuće koji, prema mišljenju stručnjaka za radno i uporedno pravo, samo pojašnjava važeće zakone. A Zakon o radu propisuje da je za regulisanje radno-pravnog statusa zaposlenog na radu od kuće neophodno da poslodavac sa njim najpre zaključi aneks ugovora o radu, kojim će se ugovoriti mogućnost obavljanja rada od kuće za određen vremenski period, u skladu sa odlukom o rasporedu radnog vremena koju donosi poslodavac u zavisnosti od potrebe posla.

U Ministarstvu za rad navode da se tim aneksom definišu prava i obaveze zaposlenog za vreme rada od kuće u skladu sa zakonom. Ipak, tu postoji jedna začkoljica kojom su se detaljnije pozabavili stručnjaci iz NALED-a kada su kreirali ovogodišnju „Sivu knjigu” preporuka za bolji poslovni ambijent u Srbiji. Zbog aktuelne situacije izazvane pojavom virusa korona ponudili su, između ostalog, i 15 posebnih preporuka, označivši ih kovid bedžom. Dve se odnose na oblast uređenja nestandardnih oblika radnog angažovanja i preciznije uređenje rada van prostorija poslodavca.

Nadležni smatraju da je neophodno formalizovati celokupnu situaciju tako što se premeštaj zaposlenog na rad od kuće ne treba više uslovljavati njegovom saglasnošću, naročito ako je priroda poslova takva da se rad može obavljati od kuće, što propisuje zakon.

– Predlažemo da se Zakon o radu izmeni, i to u članu 50 ili 173, tako što će se propisati da poslodavcu za odluku o tome da zaposleni radi od kuće nije potrebna njegova saglasnost. Kako bi

se navedeni problem ublažio do izmena zakona predložimo da ministar za rad izda mišljenje u vezi sa tumačenjem članova 42, 50 i 173 Zakona o radu na tu temu – navodi se u predlozima „Sive knjige”, koji se odnose na uređenje rada van prostorija poslodavca.

Time će se, dalje piše, kao validan dokaz o saglasnosti radnika sa ponuđenim uslovima rada smatrati i prihvatanje tih uslova potvrđivanjem putem obične ili elektronske pošte, bez obaveze svojeručnog, odnosno kvalifikovanog elektronskog potpisa.

– To bi važno u slučaju proglašenja vanrednog stanja, ali i u drugim situacijama kada se radnik upućuje na rad od kuće, a kada iz opravdanog razloga ili mu priroda posla to ne zahteva, nije u mogućnosti da lično dođe u prostorije poslodavca da potpiše rešenje, aneks ugovora o radu ili bilo koji drugi dokument – navodi se u „Sivoj knjizi”.

Zbog krize izazvane pandemijom, u Srbiji je više od 100.000 radnika dobilo mogućnost da posao obavlja od kuće, naglašavaju predstavnici sindikata, iako u zakonu takva vrsta rada nije jasno definisana u svim njegovim segmentima, a za mnoge ostaje i nerešeno pitanje oko priznavanja i naknade troškova u slučaju trajnog rada od kuće. Dok Ministarstvo za rad podseća da je ovakva vrsta rada omogućena kroz aktuelni Zakon o radu, i to članovima 42 i 50, a to znači da je regulisana samo kao vrsta ugovora o radu i kao povremeno obavljanje poslova od kuće, uz saglasnost zaposlenog i poslodavca, stručnjaci za radno pravo i sindikati napominju da to ipak nije dovoljno dobro definisano niti su time zaštićena prava radnika.

U dve trećine firmi onlajn rad

Prema prošlogodišnjem istraživanju koje je „Infostud” sproveo o uticaju pandemije na tržište rada, 40 odsto kompanija primetilo je da je rad od kuće izvodljiv i koristan za dobar deo preduzeća, dok je 23 odsto naglasilo da je ozbiljnije ušlo u digitalizaciju svojih procesa. Takođe, čak oko dve trećine firmi omogućilo je bar delu svojih zaposlenih da radi od kuće, a isti toliki procenat zbog takve odluke nije primetio pad u produktivnosti.

Oko trećine kompanija planira da omogući svojim zaposlenima da rade od kuće i posle završetka opasnosti od epidemije, dok je maltene 40 procenata njih kazalo da će se vratiti normalnim poslovnim procesima i radu iz kancelarije. Onlajn rad najviše je izvodljiv u administrativnim poslovima, dizajnerskim i IT, u komercijali... Prema podacima Mreže za poslovnu podršku od 18 do 20 odsto firmi u Srbiji odlučilo je da njihovi zaposleni rade od kuće.

KOLIKI SU TROŠKOVI OBRAZOVANJA U SRBIJI

Za fakultetsku diplomu potrebno i do 70.000 evra

<http://www.politika.rs/sr/clanak/473874/Za-fakultetsku-diplomu-potrebno-i-do-70-000-evra>

Prosečno školovanje od predškolskog obrazovanja do kraja studija košta najmanje 34.000 evra, pokazuje najnovije istraživanje Instituta za razvoj i inovacije

U školovanje osobe koja je 2000. godine krenula u predškolsko obrazovanje i diplomirala 2018. na studijama koje su u proseku trajale pet godina, uloženo je – 34.139 evra. Da bi neko stekao doktorsku titulu u proseku je potrebno gotovo 55.000 evra, a hiljadu i po evra manje samo za završetak svih sedam godina studija na stomatologiji.

Ovo su neki od podataka iz najnovijeg istraživanja koje je upravo objavio Institut za razvoj i inovacije, u kojem je okupljen tim mladih entuzijasta, istraživača iz oblasti ekonomije, sa istom željom – da promene Srbiju na bolje. I izazovu reakciju, koja je, za sada, izostala.

Odavno je postalo jasno da je lakše poslati letelicu u svemir i prikupiti podatke sa Marsa nego prikupiti podatke o strukturi troškova prijemnog ispita, školarina i plata zaposlenih na većini visokoškolskih ustanova, a posebno na masovnim, popularnim fakultetima. Uostalom, da nije tako, ti podaci bi bili javno dostupni i odavno uvedena državna matura koja bi se polagala na kraju srednje škole kao ulaznica za fakultet umesto prijemnog ispita.

Znajući sve to, uz činjenicu da fakulteti mnoge tajne skrivaju pod plaštom autonomije univerziteta, postaje jasno koliko su ovi podaci zlata vredni. A upravo toliko – u zlatnim polugama košta i besplatno obrazovanje, plus akademska nadogradnja za one koji žele i mogu više.

Nenad Jevtović, osnivač i direktor Instituta za razvoj i inovacije, kaže za „Politiku” da je bilo jako teško doći do podataka, a da je ovo sve bilo logičan nastavak prethodnog istraživanja iz 2019. godine.

– Cilj nam je bio da kao i kod istraživanja „Troškovi emigracije mladih”, čiju je metodologiju preuzeo čitav region, pa čak i neke zemlje u Evropi, izazovemo određenu buru u javnosti. Za medije je bio skandal to što se u kesici susama ne nalazi ono što piše u deklaraciji, a niko ne postavlja pitanje o tome da li su fakulteti nešto drugo u odnosu za ono što se predstavljaju: kakvi su im kurikulumi i da li spremaju studenta za posao na pravi način, da li kada završe studije, čak i oni najbolji, mogu brzo da pronađu posao, da li nam je zaista potrebno toliko akademaca određenih fakulteta, da li su fakulteti usklađeni sa potrebama tržišta rada i na kraju –da li mi to školujemo kelnera za berlinske restorane – priča Jevtović.

Na pitanje kako su birali fakultete koji će učestvovati u ovom istraživanju, Jevtović odgovara da su uzete u obzir popularne visokoškolske ustanove, ali i one koje to nisu, društvenih i prirodnih nauka, kao i fakulteti na kojima studije traju četiri, pet i sedam godina. Tako su prikupljeni i obrađeni podaci za Ekonomski, Biološki, Poljoprivredni, Tehnološko-metalurški, Elektrotehnički, Mašinski, Stomatološki i Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu.

– Zamislili smo osobu koja je 2000. krenula u predškolsko i posle završila fakultet, uzimajući u obzir da prosečan student ne diplomira u roku. Posmatrali smo ukupne troškove koje imaju i porodica i država: znači ne samo školarinu već i kredite, stipendije, studentski dom, deo neformalne ekonomije (koliko u proseku odlazi novca na privatne časove), gradski prevoz... Na kraju smo uporedili troškove koje imamo kao društvo za obrazovanje jedne osobe sa jednom prosečnom godišnjom platom. Ako je 2018. godine prosečna plata u Srbiji bila 5.038 evra, to znači da porodica sa dve roditeljske plate, ne može da upiše dete na stomatologiju jer je tamo prosečni godišnji trošak 7.646 evra – navodi Jevtović.

Isto je i sa medicinom, a najjeftinije je godišnje studirati ekonomiju, jer tada vam ostaje nešto novca i za hranu, odeću, obuću, kulturne sadržaje...

Rezultati istraživanja su otvorili brojna pitanja, a nejednakost je jedno od njih: pojedini fakulteti očigledno nisu finansijski dostupni porodicama sa prosečnom platom, a znamo da je ona u mnogim lokalnim samoupravama i ispod republičkog proseka. Bez podizanja kredita ili pomoći rodbine iz inostranstva, mnogi ne bi mogli da dođu do diplome, a kamoli do doktorske titule.

Jevtović ističe da je cilj ovog istraživanja, koje je tek zagrebalo površinu problema, da se napravi bolja usklađenost tržišta rada i obrazovanja, ali i da se spreči odlazak mozgova.

Podsetimo, u istraživanju ovog Instituta o migraciji studenata, kao izvor se navode podaci iz istraživanja kabineta tadašnje ministarke Slavice Đukić Dejanović, u kome je učestvovalo ukupno 11.013 akademaca državnih i privatnih fakulteta i visokih škola. Utvrđeno je da trećina anketiranih planira odlazak u inostranstvo nakon završenih studija. Jevtović ističe da je kao glavni razlog odlaska čak 94,3 odsto ispitanika navelo razlog ekonomske prirode (nemogućnost nalaženja posla u struci, nemogućnost nalaženja bilo kakvog posla, slabo plaćen posao u struci, nemogućnost profesionalnog napredovanja, nizak životni standard, loša ekonomska situacija). Preostalih 5,7 procenata je navelo razlog uslovno neekonomske prirode (korupcija, poštovanje zakona i sl). Posebno se alarmantan čini procenat od preko 90 odsto studenata koji su izjavili da imaju punu podršku roditelja za odlazak u inostranstvo, kaže sagovornik koji je rešio da ostane u Srbiji.

– U najvećem broju slučajeva, svaki odlazak visokokvalifikovanog radnika jeste gubitak za zemlju, ali ne možemo biti jednostrani, ako neki novi Nikola Tesla ode u svet – to je svakako dobitak za čovečanstvo, mada su to retki slučajevi. Ono na čemu bismo trebali da insistiramo jeste da se mladi ljudi koji odlaze da se obrazuju van matice vrate sa tim stečenim znanjem i upotrebe ga u svojoj zemlji – kaže naš sagovornik.

Upitan da li će ove podatke dostaviti vladi, on odgovara da je ovo istraživanje, kao i prethodna, uz iskustvo raznih projekata instituta, na raspolaganju svim državnim organima i navodi primer prekvalifikacije u grafičke dizajnere, oblast koja je visoko tražena na svetskom tržištu. Koliko su mladi željni posla pokazuje i podatak da se za ovaj program preobuke instituta, za 30 mesta u Moravičkom okrugu prijavilo – čak 130 nezaposlenih mladih osoba.

– Želimo da se nešto promeni, jer je činjenica da za mnoge mlade ovo na kraju ispadnu godine koje su pojeli skakavci: posle mnogo uloženog novca i truda, dugo čekaju na posao, žive i dalje o trošku roditelja ili na kraju odnose diplomu, znanje i uloženi novac u neku stranu zemlju. A koliki je to gubitak za državu Srbiju – izračunali smo i to, sve je javno dostupno na sajtu instituta – kaže na kraju Nenad Jevtović. Pa koga ne mrzi, a nadamo se da će to biti barem jedna osoba iz vlade, neka progugla i pronađe ovo zlato koje je iskopao tim od desetero mladih ljudi željnih bolje i pravednije Srbije. Sandra Gucijan U školovanje osobe koja je 2000. godine krenula u predškolsko obrazovanje i diplomirala 2018. na studijama koje su u proseku trajale pet godina, uloženo je – 34.139 evra. Da bi neko stekao doktorsku titulu u proseku je potrebno gotovo 55.000 evra, a hiljadu i po evra manje samo za završetak svih sedam godina studija na stomatologiji.

Ovo su neki od podataka iz najnovijeg istraživanja koje je upravo objavio Institut za razvoj i inovacije, u kojem je okupljen tim mladih entuzijasta, istraživača iz oblasti ekonomije, sa istom željom – da promene Srbiju na bolje. I izazovu reakciju, koja je, za sada, izostala.

Odavno je postalo jasno da je lakše poslati letelicu u svemir i prikupiti podatke sa Marsa nego prikupiti podatke o strukturi troškova prijemnog ispita, školarina i plata zaposlenih na većini visokoškolskih ustanova, a posebno na masovnim, popularnim fakultetima. Uostalom, da nije tako, ti podaci bi bili javno dostupni i odavno uvedena državna matura koja bi se polagala na kraju srednje škole kao ulaznica za fakultet umesto prijemnog ispita.

Znajući sve to, uz činjenicu da fakulteti mnoge tajne skrivaju pod plaštom autonomije univerziteta, postaje jasno koliko su ovi podaci zlata vredni. A upravo toliko – u zlatnim polugama košta i besplatno obrazovanje, plus akademska nadogradnja za one koji žele i mogu više.

Nenad Jevtović, osnivač i direktor Instituta za razvoj i inovacije, kaže za „Politiku” da je bilo jako teško doći do podataka, a da je ovo sve bilo logičan nastavak prethodnog istraživanja iz 2019. godine.

– Cilj nam je bio da kao i kod istraživanja „Troškovi emigracije mladih”, čiju je metodologiju preuzeo čitav region, pa čak i neke zemlje u Evropi, izazovemo određenu buru u javnosti. Za medije je bio skandal to što se u kesici susama ne nalazi ono što piše u deklaraciji, a niko ne

postavlja pitanje o tome da li su fakulteti nešto drugo u odnosu za ono što se predstavljaju: kakvi su im kurikulumi i da li spremaju studenta za posao na pravi način, da li kada završe studije, čak i oni najbolji, mogu brzo da pronađu posao, da li nam je zaista potrebno toliko akademaca određenih fakulteta, da li su fakulteti usklađeni sa potrebama tržišta rada i na kraju – da li mi to školujemo kelnere za berlinske restorane – priča Jevtović.

Na pitanje kako su birali fakultete koji će učestvovati u ovom istraživanju, Jevtović odgovara da su uzete u obzir popularne visokoškolske ustanove, ali i one koje to nisu, društvenih i prirodnih nauka, kao i fakulteti na kojima studije traju četiri, pet i sedam godina. Tako su prikupljeni i obrađeni podaci za Ekonomski, Biološki, Poljoprivredni, Tehnološko-metalurški, Elektrotehnički, Mašinski, Stomatološki i Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu.

– Zamislili smo osobu koja je 2000. krenula u predškolsko i posle završila fakultet, uzimajući u obzir da prosečan student ne diplomira u roku. Posmatrali smo ukupne troškove koje imaju i porodica i država: znači ne samo školarinu već i kredite, stipendije, studentski dom, deo neformalne ekonomije (koliko u proseku odlazi novca na privatne časove), gradski prevoz... Na kraju smo uporedili troškove koje imamo kao društvo za obrazovanje jedne osobe sa jednom prosečnom godišnjom platom. Ako je 2018. godine prosečna plata u Srbiji bila 5.038 evra, to znači da porodica sa dve roditeljske plate, ne može da upiše dete na stomatologiju jer je tamo prosečni godišnji trošak 7.646 evra – navodi Jevtović.

Isto je i sa medicinom, a najjeftinije je godišnje studirati ekonomiju, jer tada vam ostaje nešto novca i za hranu, odeću, obuću, kulturne sadržaje...

Rezultati istraživanja su otvorili brojna pitanja, a nejednakost je jedno od njih: pojedini fakulteti očigledno nisu finansijski dostupni porodicama sa prosečnom platom, a znamo da je ona u mnogim lokalnim samoupravama i ispod republičkog proseka. Bez podizanja kredita ili pomoći rodbine iz inostranstva, mnogi ne bi mogli da dođu do diplome, a kamoli do doktorske titule.

Jevtović ističe da je cilj ovog istraživanja, koje je tek zagrebalo površinu problema, da se napravi bolja usklađenost tržišta rada i obrazovanja, ali i da se spreči odlazak mozgova.

Podsetimo, u istraživanju ovog Instituta o migraciji studenata, kao izvor se navode podaci iz istraživanja kabineta tadašnje ministarke Slavice Đukić Dejanović, u kome je učestvovalo ukupno 11.013 akademaca državnih i privatnih fakulteta i visokih škola. Utvrđeno je da trećina anketiranih planira odlazak u inostranstvo nakon završenih studija. Jevtović ističe da je kao glavni razlog odlaska čak 94,3 odsto ispitanika navelo razlog ekonomske prirode (nemogućnost nalaženja posla u struci, nemogućnost nalaženja bilo kakvog posla, slabo plaćen posao u struci, nemogućnost profesionalnog napredovanja, nizak životni standard, loša ekonomska situacija). Preostalih 5,7 procenata je navelo razlog uslovno neekonomske prirode (korupcija, poštovanje zakona i sl). Posebno se alarmantan čini procenat od preko 90 odsto studenata koji su izjavili da imaju punu podršku roditelja za odlazak u inostranstvo, kaže sagovornik koji je rešio da ostane u Srbiji.

– U najvećem broju slučajeva, svaki odlazak visokokvalifikovanog radnika jeste gubitak za zemlju, ali ne možemo biti jednostrani, ako neki novi Nikola Tesla ode u svet – to je svakako dobitak za čovečanstvo, mada su to retki slučajevi. Ono na čemu bismo trebali da insistiramo jeste da se mladi ljudi koji odlaze da se obrazuju van matice vrate sa tim stečenim znanjem i upotrebe ga u svojoj zemlji – kaže naš sagovornik.

Upitan da li će ove podatke dostaviti vladi, on odgovara da je ovo istraživanje, kao i prethodna, uz iskustvo raznih projekata instituta, na raspolaganju svim državnim organima i navodi primer prekvalifikacije u grafičke dizajnere, oblast koja je visoko tražena na svetskom tržištu. Koliko su mladi željni posla pokazuje i podatak da se za ovaj program preobuke instituta, za 30 mesta u Moravičkom okrugu prijavilo – čak 130 nezaposlenih mladih osoba.

– Želimo da se nešto promeni, jer je činjenica da za mnoge mlade ovo na kraju ispadnu godine koje su pojeli skakavci: posle mnogo uloženog novca i truda, dugo čekaju na posao, žive i dalje o trošku roditelja ili na kraju odnose diplomu, znanje i uloženi novac u neku stranu zemlju. A koliki je to gubitak za državu Srbiju – izračunali smo i to, sve je javno dostupno na sajtu instituta – kaže na kraju Nenad Jevtović. Pa koga ne mrzi, a nadamo se da će to biti barem jedna osoba iz vlade, neka progugla i pronađe ovo zlato koje je iskopao tim od desetero mladih ljudi željnih bolje i pravednije Srbije.

Od danas prijava poslodavaca za polovinu minimalca

<http://www.politika.rs/sr/clanak/473893/Od-danas-prijava-poslodavaca-za-polovinu-minimalca>

Prijava poslodavaca za dobijanje martovske polovine minimalca u iznosu od oko 16.000 dinara počinje danas i trajeće do kraja meseca, a taj novac će biti isplaćen 8. aprila.

Poslodavci će se za tu vrstu pomoći prijavljivati svakog meseca, odnosno i u aprilu i maju, popunjavanjem jednostavnog obrasca na portalu Poreske uprave.

Naime, da bi dobile tu vrstu pomoći od države, firme nemaju pravo da otpuste više od 10 odsto zaposlenih tri meseca nakon poslednje isplate.

Takođe, oni koji uzmu pomoć nemaju pravo isplate dividendi.

Isplata pomoći od tri puta po pola minimalca odnosi se na preduzetnike, mikro, mala, srednja i velika preduzeća, prenosi Tanjug.

Ranije je rečeno da će finansijsku podršku od po pola minimalca dobiti ukupno oko 1,4 miliona radnika od čega je u velikim firmama zaposleno 300.000 ljudi.

Ta pomoć se isplaćuje u okviru trećeg paketa mera pomoći.

Vlada Srbija je taj paket mera pomoći privredi i građanima usvojila 11. februara, a vredan je 249,4 milijarde dinara.

Privrednici imaju 4 važna pitanja za Krizni štab i Vladu

<https://nova.rs/vesti/biznis/privrednici-imaju-4-vazna-pitanja-za-krizni-stab-i-vladu/>

Udruženje Zaštitnik preduzetnika i privatnika postavilo je četiri pitanja Kriznom štabu i Vladi Srbije, a u vezi sa ograničenjima i merama kojima su izloženi privrednici i ugostitelji.

Nakon odluke o straćenju rada ugostitelja tokom proteklog vikenda, a u susret današnjem zasedanju Kriznog štaba, privrednici su svojim pitanjima ukazali i na neke nelogičnosti u sprovođenju mera:

1. Zašto zatvaranjem manjih objekata pravite još veće gužve u onima koji ostaju otvoreni? Velikim trgovinskim lancima, pod izgovorom prodaje prehrane, dozvoljena je prodaja svih vrsta roba dok su mali trgovinski objekti onemogućeni da prodaju tu istu vrstu robe. U čijem je interesu da se uništava domaće preduzetništvo u korist stranih vlasnika kapitala?
2. Zašto se država odlučila da tlači private preduzetnike umesto da im pruži adekvatnu pomoć? Privrednicima je u proteklih godinu dana u više navrata ograničavano radno vreme uz zahtev da ispune dodatne uslove kako bi nastavili poslovanje. Umesto da se porezi, doprinosi, takse i ostali nameti smanje srazmerno ograničenjima oni su još i uvećani.
3. Po kojim kriterijumima su neki objekti rizičniji od drugih? Neprihvatljivo je proglašavanje ugostiteljskih objekata "leglom zaraze". Za takve izjave ne postoji medicinska studija niti logično obrazloženje jer znamo da zaraza može da se širi u autobusima gradskog prevoza, u fabrikama gde se radi i po tri smene, u novootovorenim gondolama, popularnim skijalištima itd.
4. Zašto pravila ne važe podjednako za sve? Koliko prekršajnih prijava je pokrenuto protiv organizatora i lica koja nisu poštovala propisane mere prilikom imenovanja Patrijarha, prilikom otvaranja spomenika, prilikom sahrana poznatih ličnosti sa masovnim prisustvom u zatvorenim prostorima i sličnim situacijama u kojima su učestvovali državni funkcioneri koji imaju uticaj na donošenje mera ograničenja?

Saznajemo: Štrajk upozorenja u Jat tehnicima

<https://nova.rs/vesti/biznis/saznajemo-strajk-upozorenja-u-jat-tehnici/>

Zaposleni u Jat tehnicima danas će od 13h do 14h organizovati štrajk upozorenja, saznaje Nova.rs.

Jednočasovni štrajk upozorenja organizovan je zbog, kako navode naši izvori, "bahatosti rukovodstva i nelegalno potpisanog kolektivnog ugovora".

Nakon današnjeg štrajka upozorenja, čeka se reakcija rukovodstva, pa će nakon toga biti procenjeni i dalji koraci.

Komisija za zaštitu konkurencije odobrila je kompaniji Avia Prime preuzimanje Jat Tehnike, koja je privatizovana krajem 2019. godine, prenela je 10. februara Nova ekonomija.

Kako se navodi u odluci Komisije, a prenosi Nova ekonomija, Avia Prime posluje u okviru uže grupe društava Hartenberg, pod kontrolom društva Hartenberg Holding, odnosno u okviru šire grupacije Synbiol, sa sedištim u Češkoj.

Avia Prime kupila je Jat Tehniku od države po ceni od 10,3 miliona evra, objavilo je Ministarstvo privrede Srbije u decembru prošle godine.

Komisija za zaštitu konkurencije navodi da to preduzeće nema direktno ili indirektno povezana društva u Srbiji, ali da su povezana preduzeća iz grupacija Synbiol i Agrofert u Srbiji ostvarila 3,5 miliona evra profita.

Ovaj profit ostvaren je prodajom đubriva, hemijskih proizvoda, semena, pekarskih proizvoda i mašina.

Avia Prime takođe poseduje kompanije Lajntek (Linetech) iz Poljske i Adria Prime iz Slovenije, koje se takođe bave održavanjem i servisiranjem vazduhoplova.

OD LAŽNIH UPLATNICA DO FILMSKIH PREVARA Nisu samo radnici na udaru, novac otimaju i firmama, a u igri je nekoliko modela

<https://www.blic.rs/biznis/privreda-i-finansije/od-laznih-uplatnica-do-filmskih-prevara-nisu-samo-radnici-na-udaru-novac-otimaju-i/pf4qx87>

Sve češće čujemo kako firme "preko noći" odluče da zatvore svoje prodavnice ili pogone, radnike o otkazu obaveste mejlom, ili ih i ne obaveste, a gazde nestanu bez traga. U takvim situacijama na gubitku su svi - zaposleni, kupci, poverioci...

U poslednje vreme sve je više i obrnutih primera, gde pojedinci na više načina pokušavaju da "otmu" novac, kako radnicima, tako i firmama i iskusnim privrednicima, a neki i državnom budžetu. Pojedini su se lažno predstavljali, dok su neki falsifikovali pečate ili izdavali menice bez pokrića, a neki su bili profesionalni do momenta kada je zaposlenima trebalo dati platu...

Saša Novaković

Najnoviji primer je Saša Novaković, vlasnik PR i marketing agencije "Concierge BG City Service" sa Vračara, koja je navodno organizovala muzički festival, ali se on nedelju dana pred događaj

"izgubio". Radnicima je ostao dužan i po 1.000 evra, a zvanični podaci govore da je imao uigranu šemu.

Prema zvaničnim podacima Novaković je od 2012. čak sedam puta otvarao i zatvarao firme veoma sličnog naziva. Još 2010. godine je bio poznat policiji, pošto su ga prethodni zaposleni prijavili za neisplaćene zarade prilikom organizacije jednog sličnog događaja.

Trenutno je pod istragom i policija i tužilaštvo tragaju za njim, pošto je grupa od desetak zaposlenih podnela tužbu za neisplaćene honorare, prevaru i neispunjen dogovor.

Privredni registar

Krajem septembra 2020. godine na adrese mnogih firmi u Srbiji stigle su uplatnice za upis u privredni registar. Vlasnici su reagovali već na samom početku ukazujući na sumnjivost pristiglog zahteva za upis u takozvani "privredniregistar.rs". Osim toga, vlasnici su se prisetili da se ovo ne događa prvi put, već da se slično dogodilo i godinu dana ranije, kada je koverat sa uplatnicom i ponudom za upis u privredni registar poslala privatna "Agencija registar usluga", koja je – slučajno ili namerno – sajt nazvala "privredniregistar.rs".

"Ta firma je i 2019. godine slala dopise. Sada je ona ugašena jer joj je račun blokiran, a u februaru 2020. je registrovana nova sa kojom nastavljaju da "love" privredne subjekte. Mi sada ponovo upozoravamo svoje korisnike da obrate pažnju na dopise „Privrednog-registra.rs”, kojima se pozivaju da se upišu u pomenuti registar, s obzirom da isti ne predstavlja zvanični registar Agencije za privredne registre”, rekli su tada iz APR-a za Blic.

Agencija za privredne registre je upozorila firme da nemaju obavezu upisa u registar portala "Privredni-registar.rs", jer to nije zvaničan registar APR-a, već je reč isključivo o komercijalnoj ponudi za oglašavanje. Kako dodaju, u pitanju je dovođenje u zabludu privrednih subjekata da dopise upućuje Registar privrednih subjekata koji vodi APR zbog čega su se u ranijem periodu više puta obraćali MUP i Tužilaštvu.

Prevare sa tehničkim pregledom

Tokom 2017. godine stotine građana Srbije suočilo se sa obaveštenjem MUP-a o poništenoj registraciji i potrebi za vađenjem novih tablica, nalepnica, pa čak i saobraćajne dozvole.

Stvar su tada "zakuvali" vlasnici agencija za registraciju vozila. Na prvi pogled je sve delovalo normalno - vlasnik automobila odlazi u agenciju, plaća registraciju, tehnički pregled, dobija uplatnicu sa pečatom banke i odlazi u policijsku stanicu. Tamo sa potvrdom o tehničkom pregledu i uplatnicama dobija nalepnicu. Niko tada ne može ni da nasluti da su na uplatnicama lažni pečati banke i da je umesto državi novac zapravo plaćen direktno prevarantima iz agencije, te da je na kraju čitava registracija nevažeća.

Jednostavno, agencije takse nisu uplaćivale u republički budžet, već su gazde taj novac prisvajale.

Koliko je zbog tih zloupotreba vlasnika agencija za registraciju oštećena državna kasa, za sada niko ne može da precizira, ali je pretpostavka da su u pitanju desetine, možda i stotine miliona dinara.

Menice bez pokrića

Pre nekoliko dana uhapšeno je odgovorno lice firme koja je od maja do avgusta prošle godine lažnim prikazivanjem finansijske stabilnosti ošteti pet privrednih društava od kojih je uzimao robu na odloženo plaćanje.

Osumnjičeni je izdavao blanko menice bez pokrića za navedenu robu, koju je potom prodavao za gotov novac, bez evidentiranja prodaje i uplate pazara. Na taj način je pribavio protivpravnu imovinsku korist od 2,7 miliona dinara.

Slične prevare dešavale su se i sa popularnim čekovima, koji uglavnom nisu imali pokriće prilikom izdavanja.

Naplata računa

Ranije se često dešavalo da građanima na vrata zakucaju lažni radnici javnih komunalnih preduzeća koji, navodno, naplaćuju račune ili neke troškove. Zapravo je najčešće bila reč o prevarantima koji od građana pokušavaju da "izvuku novac", a koji su bili veoma vešti u svojoj prevari, pošto su nosili i falsifikovane legitimacije ili uniforme preduzeća za čije se radnike predstavljaju.

Potrošači ugašenih firmi

Kada firma ugasi svoje prodavnice, a vlasnici "nestanu preko noći", kao što se u poslednjih nekoliko godina dešavalo sa kompanijama HomePlus, Nefa, Handy i još nekim drugim, potrošači su uglavnom nemoćni i ne mogu ništa da urade dok se ne proglasi stečaj firme ili dok se ne pojavi pravni naslednik, odnosno neki novi vlasnik. Kupci tada praktično ostaju i bez uplaćenog novca i bez naručene robe.

Oni mogu da prijave svoja potraživanja, ali tek kada bude poznat pravni naslednik, odnosno kada se proglasi stečaj, a onda sledi imenovanje stečajnog upravnika, pa sagledavanje svih dugova prema državi, Poreskoj upravi, dobavljačima, vlasnicima lokala... Tek kada se namire njihova potraživanja na red dolaze potrošači.

pištaljka.rs

Stari vlasnik „Bus plusa“ pod novim imenom na starom poslu sa novim vlastima

<https://pistaljka.rs/home/read/932?fbclid=IwAR0CAa8cwnMB3ZQ7T3ajhY23lvzdcpguhbU3J7SIGpuMUqYeG6Nd1gkhh3U>

Na otvaranju ponuda za posao naplate karata u beogradskom javnom prevozu vredan oko 75 miliona evra, posle samo sedam minuta – koliko je ceo postupak trajao – bilo je jasno da uslove može da zadovolji jedan ponuđač od ukupno dva koji su se javili na konkurs. Uslov tendera da je ponuđač radio poslove za sisteme sa više od hiljadu vozila u jednom gradu mogla je da zadovolji samo jedna firma, upravo ona koja poslednjih devet godina naplaćuje prevoz u Beogradu, a koja je samo petnaest dana pre javnog otvaranja ponuda promenila svoje ime iz „Apeks solučn“ (Apex solution) u „Kentkart“ (Kentkart Southeast Europe).

Ugovor će ovog puta biti potpisan na trinaest godina, a ne na deset kako je bilo prvi put. Drugi ponuđač, firma „Bus lodžik“ iz Požarevca, javila se na tender zajedno sa hrvatskom firmom „Penta“, iako nije ispunjavala dva bitna uslova – nije imala neophodnu bankarsku garanciju i nije imala posao za više od hiljadu vozila u jednom gradu. Požarevačka firma, kako objašnjava njihov direktor Ivan Kočev, bavi se naplatom karata u javnom prevozu u Novom Sadu, Nišu, Subotici i još nekim gradovima u Srbiji i zbirno pokriva oko 3500 vozila, ali ni jedan od tih gradova nema traženih hiljadu vozila na jednom mestu.

Kočev kaže da tako velike sisteme kao beogradski, koji ima oko 1800 vozila, nema niko u regionu. Na pitanje zašto su se javili na konkurs kad ne ispunjavaju osnovne uslove, direktor „Bus lodžika“ odgovara: „Da se čuje za nas“. „Tržište za ove poslove nije veliko. Osim nas i „Apeksa“, iz regiona se njima bavi i firma „Četvrta pot“ iz Slovenije, a na tenderu sam očekivao i firme iz Nemačke i „Nika elektronik“ iz Češke“, kaže Kočev.

Nijedna od ovih firmi se na tender nije javila.

Portal javnih nabavki zabeležio je jedno pitanje ponuđača o tome da li je moguće da komunikacija sa ponuđačem bude na engleskom jeziku. Iako zakon o javnim nabavkama daje ovu mogućnost, koja je u ovom slučaju i opravdana, beogradski Sekretarijat za javni prevoz naveo je da se ponuda dostavlja na srpskom jeziku.

Firma „Kentkart sautist Jurop“, doskorašnji „Apeks solušn“, ponudu je poslala sa dve povezane firme iz Istanbula, „Kentkart ege elektronik“ (Kentkart Ege Elektronik) i „Kent Kart Anadolu elektronik“ (Kent Kart Anadolu Elektronik Sanayi).

Turska firma „Kentkart“ je u vreme osnivanja „Apeksa“ 2009. godine bila manjinski vlasnik „Apeksa“ sa deset odsto. Većinski vlasnik „Apeksa“ bila je domaća firma „Lanus“ čiji su vlasnici bili skriveni iza nekoliko povezanih firmi čiji je osnivač bio Nenad Kovač, poznatiji pod nadimkom „Neša Roming“.

Pištaljka je 2012. godine objavila dugo skrivani ugovor između Beograda i „Apeksa“ kojim je zaključen ovaj posao decenije, a koji je nejasan u tolikoj meri da se nije znalo ni kolika je vrednost posla. Tada smo otkrili da je u članu 26 tog ugovora bilo navedeno da Grad posle četiri godine eksploatacije može da otkupi sistem po „povoljnijim ili cenama datim u prijavi“. Međutim, u ugovoru nisu bile navedene te cene, a iz njega se nije dalo ni zaključiti šta će se desiti sa sistemom posle isteka ugovora ako ga Grad u međuvremenu ne otkupi i kome onda pripadaju elektronski čitači, kao ni da li su ti čitači bili predmet kupovine ili su samo iznajmljeni i koliko sve to košta.

Po dobijanju posla, vlasništvo u „Apeksu“ se menja pa 2013. godine „Kentkart“ postaje većinski vlasnik sa 55 odsto, a „Lanusu“ pripada 45 odsto. Istog dana, u julu 2013. godine, „Lanus“ svoj udeo smanjuje na 21 odsto, a u vlasništvo ulazi Sava Terzić i postaje vlasnik 24 odsto. Dan kasnije, „Lanus“ izlazi iz vlasništva, a udeo od 21 odsto pripada firmi „Proceskom“, jedne od firmi iz kojih se svojevremeno „skrivao“ već pomenuti „Lanus“. „Proceskom“ je u većinskom vlasništvu Vojislava Krstića (51 odsto), a suvlasnici su Sava Terzić (30 odsto) i Ivan Bukelić (19 odsto). Vlasništvo nad „Apeksom“, koji se sada zove „Kentkart“, ostalo je nepromenjeno do danas. Direktor beogradskog „Kentkarta“ od osnivanja je Veljko Vlahović.

Iako su mutni poslovi oko „Bus plusa“ bili jedan od glavnih argumenata naprednjaka u predizbornim kampanjama protiv bivše vlasti i uprkos obećanjima da će po dolasku na vlast poništiti nezakonite ugovore, naprednjaci ne samo da nisu rešili nejasnoće nego po dolasku na vlast više nisu ni pominjali sporne ugovore.